

**Київська школа
кримінального права
(1834-1960 роки).
Історико-правове
дослідження. 2-ге видання,
перероблене і доповнене**

В книге предложено авторское видение проблемы формирования и становления Киевской школы уголовного права периода 1834- 1960 гг. Которое, вместе с приведенными биографическими данными представителей этой школы, позволяет определить значение их научных произведений.

Читателям предоставляется возможность ознакомиться с малоизвестными и неизвестными эпизодами жизни и научной деятельности ученых - представителей Киевской школы уголовного права. При их изложении автором использованы архивные материалы и опубликованные в разное время воспоминания ученых. Второе издание этой книги значительно обновленным и дополненным. Оно предусматривает более детальное изложение отдельных проблем уголовного права в трудах представителей названной научной школы, включая оценку эволюционного процесса этих взглядов.

Книга рассчитана на студентов, аспирантов, преподавателей, научных работников, практикующих юристов, а также всех, кто интересуется историей науки уголовного права.

Берзин Павел Сергеевич - доктор юридических наук, профессор кафедры уголовного права и криминологии, заместитель декана юридического факультета Киевского национального университета имени Тараса Шевченко, доцент. Стипендиат (как молодой ученый) Кабинета Министров Украины (2005-2007), лауреат Премии имени Тараса Шевченко Киевского национального университета имени Тараса Шевченко (2008) и первой премии III Всеукраинского конкурса научных работ молодых ученых имени М. И. Туган-Барановького Национального университета государственной налоговой службы Украины (2009). Автор более 150 научных трудов.

ЗМІСТ

Передмова до першого видання	9
Передмова до другого видання	21

РОЗДІЛ I

КИЇВСЬКА ШКОЛА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА: ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ

Глава 1. Предмет і методи сучасного дослідження історії Київської школи кримінального права	36
Глава 2. Основні напрями кримінально-правових досліджень представників Київської школи кримінального права періоду 1834–1960 років	61

РОЗДІЛ II

КИЇВСЬКА ШКОЛА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В ДІЯЛЬНОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ І РОБОТІ ЇХ ВИКЛАДАЧІВ

Глава 1. Правовий статус імператорських російських університетів, їх структура та порядок присудження вчених ступенів у Російській імперії: загальна характеристика	68
Глава 2. Київський університет	76
2.1. Імператорський університет Святого Володимира	79
2.2. Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка	104
2.3. Загальний огляд складу викладачів кримінального права в Київському університеті та їх наукових доробків періоду 1834–1960 років у працях сучасних українських вчених	111
Глава 3. Стає наукових доробків викладачів кримінального права в Київському університеті	132
3.1. Блукання доля дослідника давньоруського, польського та литовського законодавства Ігнатія Миколайовича Даниловича	133

3.2. Сава Осипович Богородський – «Людина, якій доля подарувала найбільше щастя у світі – можливість досягнути вищого ступеню освіти та ученості»	204
3.3. Микола Дмитрович Іванішев – вчений, який мріяв про науку	256
3.4. Павло Дмитрович Колосовський та його спроби поєднати історичні і філософські методи у кримінальному праві	275
3.5. Людина, від чийого імені почався новий відлік часу у розвитку юридичних наук (Олександр Федорович Кістяківський)	284
3.6. Невідомі та маловідомі учні О. Ф. Кістяківського	399
3.6.1. Яків Якович Шостак	399
3.6.2. Дмитро Миколайович Бородин	403
3.6.3. Пантелеймон Костянтинівич Скорделі	411
3.6.4. Михайло Миколайович Ступін	412
3.6.5. Михайло Якович Могилянський	415
3.6.6. Інші невідомі учні (О. К. Єршов, В. А. Крижанівський, М. В. Тресєров, В. Н. Толлі, де Брюкс)	418
3.7. Володимир Вікторович Сокольський: історик законодавства і забутий доктор кримінального права	424
3.8. Дмитро Германович Тальберг – перший наступник О. Ф. Кістяківського на кафедрі	433
3.9. Микола Васильович Самофалов – двадцять вісім років на посаді приват-доцента	464
3.10. Леонід Сергійович Білогриць-Котляревський – гідний учень свого вчителя	468
3.11. Микола Олександрович Оболонський – судовий медик на службі науки кримінального права	513
3.12. Забутий приват-доцент Київського університету та військовий прокурор Костянтин Володимирович Шавров	525
3.13. Криміналіст у другому поколінні (Іригорій Васильович Демченко)	545
3.14. Історія західноруського кримінального права – поштовх для Миколи Олексійовича Максимейка до великої історичної науки	580
3.15. Оникій Олексійович Малиновський – вчений, який заплатив свободою за свої наукові й політичні принципи	591
3.16. Шукач правди (Михайло Павлович Чубинський)	624
3.17. Святий Великомученик Юрій Новицький небесний покровитель Київської школи кримінального права	649
3.18. Останні дослідники кримінального права в Імператорському	

університеті Святого Володимира	675
3.18.1. Олександр Дмитрович Щербак — член Київського окружного суду та приват-доцент університету	675
3.18.2. Університетський професор двох епох (Микола Миколайович Паше-Озерський)	686
3.18.3. Михайло Михайлович Абрашкевич: дуель заради наукових принципів	736
3.19. Маловідомі професорські стипендіати на зламі століть (П. В. Михайловський, С. В. Ейсман, В. М. Левитський, Смирнов, С. К. Лібіна)	742
3.20. Сергій Іванович Тихенко — науковець, практик та викладач радянського кримінального права	745
3.21. Забутий Йосип Аронович Гельфанд	767
3.22. Спеціаліст у галузі радянського та іноземного кримінального права Яків Маркович Брайнін	775
3.23. Викладачі повоєнних років	810
Глава 4. Типи навчальні заклади	819
4.1. Гімназія вищих наук (юридичний ліцей) імені князя Безбородька в Ніжині	820
4.2. Володимирський Київський кадетський корпус	824
4.3. Київське Костянтинівське військове училище	827
4.4. Київський юридичний інститут	830
4.5. Київські вищі жіночі курси	834
4.6. Київський комерційний інститут та Київський інститут народного господарства	841
4.7. Таврійський університет	845
4.8. Заклади початкової підготовки та перепідготовки юридичних кадрів	855
4.9. Київська філія Всесоюзного юридичного заочного інституту	857
4.10. Заклади підготовки та перепідготовки кадрів для органів внутрішніх справ	864
Глава 5. Стан наукових доробків викладачів кримінального права в інших навчальних закладах	868
5.1. Безпідставно звинувачений у «вільнодумстві» (Микола Григорович Білоусов)	868
5.2. Професор політичних наук Михайло Васильович Білевич	886
5.3. Послідовник історико-правових ідей у науці кримінального права Іван Андрійович Максимович	889
5.4. Циніст, який прямував дорогою кримінального права	

«Патрістимон Костянтинівич Скорделі)	901
5.5. Невідомі учні П. К. Скорделі (П. Д'яковський, А. Доманський)	918
5.6. На роздоріжжі військової справи та юридичної науки (Іван В. Челышов-Бєбутов Михайло Олександрович)	921
5.7. Служіння двом університетам — Харківському і Таврійському (Олександр Дмитрович Кисельов)	944
5.8. Павло Федорович Старк — викладач Київського Костянтинівського військового училища	980
5.9. Прототип Сергія Івановича Тальберга із булгаковської «Білої гвардії» (Леонід Сергійович Карум)	982
5.10. Випускниця Київських вищих жіночих курсів та професорський стипендіат Софія Ксенофонтівна Лібіна	990
5.11. Викладач курсу кримінальної політики та присяжний повірений Яків Соломонович Гольденвейзер	995
5.12. «Консерватор Кабінету карного права» Сергій Володимирович Ейсман	1000
5.13. Шлях від професорського стипендіата до радянського професора (Микола Гнатович Сикорський)	1008

РОЗДІЛ III КИЇВСЬКА ШКОЛА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ

Глава 1. Київські науково-дослідні установи	1022
Глава 2. Стан наукових доробків у галузі кримінального права співробітників київських науково-дослідних установ	1028
2.1. Засуджений на смерть (Стефан Гнатович Борисенко)	1028
2.2. Маловідомі співробітники науково-дослідних установ у галузі кримінального права (С. В. Ейсман, М. Г. Сикорський)	1039

РОЗДІЛ IV КИЇВСЬКА ШКОЛА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Глава 1. Юридичне товариство при Київському університеті	1042
Глава 2. Руська група Міжнародного союзу криміналістів	1048
Глава 3. Київський з'їзд Руської групи Міжнародного союзу криміналістів (15 червня 1905 року)	1051
Глава 4. Стан наукових доробків у галузі кримінального права членів громадських об'єднань	1076
4.1. Сільський священик Іоанн Добродієв	1076

4.2. Присяжний повірений Київського окружного суду Олександр Соломонович Гольденвейзер	1078
4.3. Революціонер Євгеній Данилович Синицький	1087
Післямова	1091
ДОДАТКИ	1095
Додаток 1. Практика нагородження російськими орденами представників Київської школи кримінального права періоду 1834–1917 років	1095
Додаток 2. Практика застосування заходів кримінально-правового випливу до представників Київської школи кримінального права періоду 1917–1960 років	1097
Додаток 3. Список вісних криміналістів, обраних почесними членами докторами Київського університету до 1919 року	1099
Додаток 4. Біографічні довідки про представників інших шкіл кримінального права чи інших наук (галузей знань), які є сучасниками подій, описаних у книзі, та не увійшли до її основного змісту	1100

ПЕРЕДМОВА ДО ПЕРШОГО ВИДАННЯ

Учень не більший за вчителя, а раб понад пана свого. Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб як господар його. Коли Вельзевулом назвали господаря дому, скільки ж більше назвуть так домашніх його!

(від Матвія 10:24–25)

По мові — передмова. Можна і без неї, так ось бачте що: все, що я бачив надрукованого, — тільки бачив, а прочитав дуже небагато, — всюди є перед-слово, а в мене нема. Якби я не друкував своїх «Гайдамаків», то воно б не треба і передмови. А коли вже пускаю в люди, то треба і з чим, щоб не сміялись на обірванців, щоб не сказали: «От який! Хіба діди та батьки дурніші були, що не пускали в люди навіть граматики без предисловія». Так, далєбі, так, виба-чайте, треба предисловіє.

(Т. Г. Шевченко. Передмова до «Гайдамаків»)¹

Історіографічний пролог. Пізнання історії Київської школи кримінального права вже протягом майже десяти років постійно цікавить автора книги, що пропонується вашій увазі. Першим вагомим доробком у цьому виявилася наукова праця, присвячена життю і науковій діяльності такої постаті як Сергій Іванович Тихенко². Дещо пізніше була опублікована ціла низка статей з питань сучасної ме-

¹ Шевченко Т. Г. Кобзар/Передм. П. Мовчана; Приміт. Є. Нахліка. — К.: Вид. центр «Просвіта», 2004. — С. 70.

² Тихенко П. С. І. Тихенко — науковець, практик та викладач кримінального права//Підприємство і право. 2005. № 1. — С. 135–139.

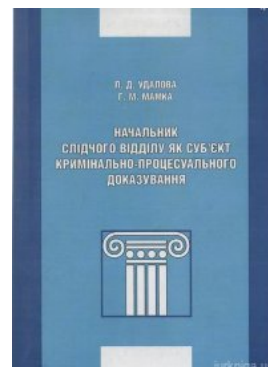
Книги, які можуть вас зацікавити

Харьковская школа
уголовного права (1804
– 1919 годы):
историко-правовое
исследование. Том 1

Кримінальний
процесуальний кодекс
України

Начальник слідчого
відділу як суб'єкт
кримінального
процесуального
доказування

Кримінальне право
України. Загальна
частина. Підручник у
3-х томах. Том 1.
Загальні засади

Кримінальна
психологія. Навчальний
посібник

Міжнародне
співробітництво у сфері
кримінального
провадження за
законодавством
України та Республіки
Молдова. Навчальний
посібник

Перейти до галузі права
Кримінальне право та процес

Перейти на сайт →